

DOHODA O SPOLUPRÁCI
pri manažmente chráneného živočícha bobra vodného (*Castor fiber*)
(ďalej len „Dohoda“)

medzi týmito zmluvnými stranami:

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky

So sídlom: Tajovského 28B, 974 01 Banská Bystrica

Zastúpený: RNDr. Dušan Karaska, generálny riaditeľ

IČO: 17 058 520

(ďalej len „ŠOP SR“)

a

SLOVENSKÝ VODOHOSPODÁRSKY PODNIK, štátny podnik

So sídlom: Martinská 49, 821 05 Bratislava – mestská časť Ružinov

Zastúpený: JUDr. Ing. Jozef Krška, generálny riaditeľ

IČO: 36 022 047

(ďalej len „SVP, š. p.“ a spolu s „ŠOP SR“ aj ako „Zmluvné strany“)

Čl. 1

Predmet dohody

1. Predmetom Dohody je zabezpečenie spolupráce pri likvidácii bobrích stavieb, pričom ide o činnosť potrebnú na zabezpečenie starostlivosti o chránený druh, ktorá sa vykonáva na základe tejto Dohody.
2. Bobor vodný (*Castor fiber*) je druhom, ktorý osídľuje každú prístupnú lokalitu, pričom sa nevyhýba ani technicky upraveným úsekom vodných tokov, na ktorých sú jedince ako také vystavené určitému ohrozeniu (napr. podmytím brehu, cestného telesa a pod. môže dôjsť k jeho zavaleniu). Za týmto účelom je vhodné ničenie a poškodzovanie bobrích hatí a hrádzí, s cieľom, aby bol prinútený sa presídliť na lokality, kde mu nehrozí akútne ohrozenie.
3. Ničením a poškodzovaním bobrích stavieb sa na účely tejto Dohody rozumie ničenie a poškodzovanie bobrích hatí a hrádzí v prípadoch, keď ich výstavbou dochádza k ohrozovaniu iných živočíchov alebo je ich výstavbou na predmetných úsekoch sám ohrozený.
4. Bobor vodný (*Castor fiber*) je chráneným živočíchom a v zmysle § 35 ods. 2 písm. c) zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon“) je zakázané poškodzovať alebo ničiť miesta rozmnožovania alebo miesta odpočinku chráneného živočícha v jeho prirodzenom areáli. Z tohto dôvodu by bolo potrebné mať na ničenie a poškodzovanie bobrích stavieb povolenú výnimku od Ministerstva životného prostredia SR.

5. Ničenie a poškodzovanie bobrích hatí a hrádzí v prípadoch, keď ich výstavbou dochádza k ohrozovaniu samotného chráneného druhu je však v tomto prípade činnosťou potrebnou na zabezpečenie starostlivosti o chránené druhy a je realizovaná pod dohľadom ŠOP SR na základe tejto dohody o spolupráci. V zmysle § 40 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov Ministerstvo životného prostredia SR určilo, že ide o činnosť potrebnú na zabezpečenie starostlivosti o chránené druhy a z tohto dôvodu je možné ničiť a poškodzovať bobrie hate a hrádze v prípadoch, keď ich výstavbou dochádza k ohrozeniu druhu chráneného živočícha, v tomto prípade jedincov bobra, alebo keď ich výstavbou dochádza k ohrozovaniu iných druhov chránených živočíchov alebo ich biotopov, bez vydannej výnimky od Ministerstva životného prostredia SR v zmysle určenia Ministerstva životného prostredia SR podľa § 29 písm. c) a § 40 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Čl. 2

Práva a povinnosti Zmluvných strán

1. SVP, š.p. je povinný informovať o plánovanej realizácii prác, ktoré smerujú k ničeniu alebo poškodzovaniu bobrej stavby v zmysle článku 1 ods. 3, minimálne 5 pracovných dní vopred miestne príslušný organizačný útvar ŠOP SR (kontakty sú uvedené na a dohodnúť sa na spoločnej terénnej obhliadke predmetného úseku.
2. ŠOP SR na základe terénnej obhliadky posúdi činnosť, ktorá smeruje k ničeniu alebo poškodzovaniu bobrej stavby v zmysle článku 1 ods. 3 Dohody a najneskôr do dvoch dní od terénnej obhliadky vydá písomné vyjadrenie k činnosti, t.j. vyhotoví zápis z terénnej obhliadky, vrátane stanovenia prípadných podmienok (časových, technických a pod.) za ktorých bude možné práce realizovať.
3. SVP, š. p. sa bude ďalej riadiť pokynmi ŠOP SR, ktoré budú uvedené v písomnom vyjadrení podľa odseku 2 tohto článku Dohody.
4. V prípade, že ŠOP SR nebude súhlasiť s realizáciou týchto prác, SVP š. p. ich nie je oprávnený realizovať na základe tejto Dohody.
5. O každej realizácii prác v zmysle ods. 1 tohto článku Dohody SVP, š. p. vyhotoví písomnú správu, vrátane fotodokumentácie pred a po realizácii prác a túto predloží územne príslušnému organizačnému útvaru ŠOP SR ako aj na Riaditeľstvo ŠOP SR, Tajovského 28B, 974 01 Banská Bystrica.

Čl. 3

Spoločné ustanovenia

1. Táto dohoda sa uzatvára na dobu neurčitú alebo do obdobia trvania ustanovení podľa Čl. 3 ods. 2 tejto dohody.
2. Minimálne raz ročne sa uskutoční spoločné stretnutie SVP, š. p., na ktorom

sa vyhodnotí účinnosť opatrení ako aj ďalší postup spolupráce. Stretnutie môže zvolať ktorákolvek zo Zmluvných strán.

Čl. 5

Záverečné ustanovenia

1. Zmluvné strany vyhlasujú, že si Dohodu prečítali, jej obsahu porozumeli, že bola uzavretá na základe ich slobodnej vôle, nie v tiesni ani za nápadne nevýhodných podmienok, ich prejavy vôle sú dostatočne určité, vážne a zrozumiteľné, ich zmluvná voľnosť nie je obmedzená a na znak svojho súhlasu s jej obsahom ju vlastnoručne podpísali.
2. Táto Dohoda je vyhotovená v štyroch originálnych vyhotoveniach, po dve vyhotovenia pre obidve Zmluvné strany.
3. Táto Dohoda nadobúda platnosť dňom jej podpísania oboma Zmluvnými stranami a účinnosť nadobúda dňom nasledujúcim po dni jej zverejnenia v Centrálnom registri zmlúv. Zmluvné strany berú na vedomie, že Zmluva je povinne zverejňovanou zmluvou podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) a pre nadobudnutie jej účinnosti je podľa § 47a ods. 1 Občianskeho zákonníka nevyhnutné jej zverejnenie a súhlasia so zverejnením zmluvy podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám v znení neskorších predpisov.

Príloha: Určenie Ministerstva životného prostredia SR

za ŠOP SR

V Banskej Bystrici, dňa

.....
generálny riaditeľ ŠOP SR

za SVP, š. p.

V Bratislave, dňa

.....
generálny riaditeľ SVP, š. p.

Štátna ochrana prírody SR
Tajovského 28/B
974 01 Banská Bystrica

Vec

Určenie podľa § 29 písm. c) a § 40 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov

Listom č. ŠOP SR/1483/2021 zo dňa 11.11.2021 ste požiadali Ministerstvo životného prostredia SR, odbor štátnej správy ochrany prírody a krajiny (ďalej len „ministerstvo“) o určenie podľa § 29 písm. c) a § 40 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) v súvislosti s realizáciou aktivít:

- **chránené živočíchy a vybrané druhy živočíchov** uvedené v prílohách č. 5 a 7 vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 170/2021 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon (ďalej len „vyhláška“) a iné pôvodné druhy živočíchov:
 - mapovanie, monitoring, skúmanie jedincov za účelom získania údajov o druhoch,
 - vykonávanie správy jedincov pochádzajúcich z voľnej prírody, ktoré sa stali majetkom štátu,
 - realizácia aktivít vyplývajúcich zo schválených programov záchrany osobitne chránených častí prírody a krajiny, programov starostlivosti o chránené druhy a vybrané druhy živočíchov a programov starostlivosti o chránené územia,
 - zber a odoberanie biologických vzoriek (srst', krv, svalovina, trus, výtery, neoplodnené vajcia a iné) z jedincov za účelom ďalších analýz potrebných pre starostlivosť o druh (genetické analýzy, sledovanie zdravotného stavu a iné),
 - zber, premiestnenie a držba uhynutých jedincov a ich vývojových štádií, ktoré boli nájdené alebo získané v rámci výskumu a iných aktivít, pre účely ďalších analýz, ako aj environmentálnej výchovy,
 - odchyt a premiestnenie nájdených hendikepovaných jedincov za účelom ich liečby, starostlivosti o ne a ich opätovné vypustenie do voľnej prírody (vrátane vkladania do hniezd), ak sú schopné samostatne prežiť vo voľnej prírode,
 - odchyt jedincov za účelom zistenia výskytu a biologicko-ekologických charakteristík druhu, ich označovanie (vrátane inštalovania telemetrických vysielačov) a následné vypustenie do voľnej prírody,
 - realizácia záchranných transferov a reštitúcií druhov,
 - odchyt a premiestnenie jedincov z miest, kde nemajú vhodné podmienky na prežitie a ich opätovné vypustenie do voľnej prírody, odchyt jedincov a následná manipulácia s nimi pri riešení kolíznych situácií (uviaznutie jedincov a pod.),
 - odchyt a premiestnenie jedincov za účelom chovu a ich reštitúcie do lokalít, ktoré sú ich prirodzeným biotopom,
 - odchyt a premiestnenie jedincov, ktoré svojím správaním môžu negatívne ovplyvniť ďalšie jedince svojho druhu, príp. iných druhov (choré, synantropné jedince a pod.),
 - držba odchytených jedincov v zajatí za účelom chovu, starostlivosti o ne a ich vypúšťanie do voľnej prírody,

- manažment lokalít za účelom zabezpečenia vhodných biotopových podmienok pre výskyt chránených druhov, napr. kosenie, pasenie hospodárskych zvierat, odstraňovanie náletových drevín, iné agrotechnické opatrenia,
- usmrcovanie a odstrel jedincov, ktoré závažným spôsobom ohrozujú chránené živočíchy,
- odstraňovanie sedimentov z dna alebo brehov vodných plôch, príp. vytváranie terénnych depresí, ktoré budú slúžiť napr. ako liahniská obojživelníkov,
- kontroly a monitoring hniezd, odber hniezdného materiálu, inštalovanie kamerového systému, opravy, prekládka alebo odstránenie hniezd, sa nachádzajú na nevhodných miestach (rušenie, nestabilita a pod.),
- budovanie, úprava a údržba hniezdných stien, inštalácia umelých hniezdných podloží a búdok, ich prekládka, odstraňovanie, údržba a úprava,
- odoberanie druhých slabších mláďat orla skalného z voľnej prírody, ich premiestňovanie, dočasné umiestnenie v zajatí a opätovné vypustenie do voľnej prírody,
- realizácia záchranných opatrení pri zatepl'ovacích prácach a iných stavebných úpravách, vrátane úprav podkrovných priestorov na bytových domoch, ktoré spočívajú v kontrole dutých priestorov medzi panelmi a vetracími otvormi z dôvodu zisťovania výskytu jedincov živočíchov a následne vykonaním takých opatrení, ktoré by zamedzili možnosti uväznenia jedincov, realizácia iných manažmentových opatrení na zlepšenie pobytových podmienok druhov,
- ničenie a poškodzovanie bobrích hatí, hrádzí a hradov v prípadoch, keď ich výstavbou dochádza k ohrozovaniu iných chránených živočíchov alebo je nimi bobor ohrozený (výstavba na nevhodných miestach),
- opatrenia realizované v súvislosti s činnosťou zásahového tímu pre medveďa hnedého,
- oplocovanie problematických úsekov ciest, prenos jedincov cez pozemné komunikácie alebo transfery na liahniská, zakrývanie znášok, úprava a budovanie liahnísk, odchyt a premiestňovanie z nevhodných priestorov,
- odchyt bezstavovcov za účelom zistenia výskytu a identifikácie druhu; v prípade, že nie je možné jednoznačné určenie druhu priamo na mieste aj usmrcovanie jedincov (v rozsahu, ktorý nebude mať za následok zníženie celkovej početnosti populácie druhu; na jednej lokalite max. 10 jedincov z druhu),
- odchyt rýb za účelom zisťovania druhového zloženia.

Na realizáciu uvedených aktivít budú použité štandardné metódy odchytu živočíchov (napr. bezstavovce – odchyt do sietí, smýkadiel, svetelných pascí; vtáky a netopiere – odchyt do sietí s následným vypustením; cicavce – odchyt do živolových pascí; ryby – odchyt pomocou elektrického agregátu a sieťky, atď.), pri ktorých nebude dochádzať k ich zraňovaniu alebo úhynu (s výnimkou odôvodnených prípadov uvedených vyššie).

- **nepôvodné druhy živočíchov**

- aktivity smerujúce k regulácii zámerného rozširovania nepôvodných druhov, sledovanie výskytu, veľkosti populácií a spôsobu šírenia nepôvodných druhov a odstraňovanie jedincov nepôvodných druhov.

- **chránené rastliny** uvedené v prílohe č. 4 vyhlášky – aktivity smerujúce k zachovaniu a dosiahnutiu priaznivého stavu, obmedzovanie a regulovanie zásahov, ktoré môžu mať negatívny vplyv na priaznivý stav druhu, sledovanie výskytu a stavu druhu; za týmto účelom môže ísť aj o zber, rezanie, vykopávanie, držbu a prepravovanie chráneného druhu:

- realizácia aktivít vyplývajúcich zo schválených programov záchrany osobitne chránených častí prírody a krajiny, programov starostlivosti o chránené druhy rastlín a programov starostlivosti o chránené územia,
- kosenie, pasenie, mulčovanie a odstraňovanie (pokosenej) biomasy a náletových drevín, v odôvodnených prípadoch riadené vypaľovanie, v prípade potreby aj odstránenie biomasy z kosenia jej spálením v blízkosti lokality,
- úprava vodného režimu lokality na zabezpečenie vhodných podmienok pre existenciu biotopu druhu alebo zlepšenie jeho stavu,
- realizácia záchranných transferov a reštitúcií chránených druhov,

- zabezpečenie ochrany prirodzeného druhového zloženia ekosystémov, výrub alebo krúžkovanie drevín, ak je to potrebné na zabezpečenie priaznivého stavu druhu,
 - odstraňovanie nánosov v zazemnených častiach vodných plôch a existujúcich odvodňovacích kanálov, alebo vytváranie terénnych depresii, za účelom dosiahnutia vhodných podmienok pre existenciu druhov,
 - mapovanie, monitoring, skúmanie a držba jedincov za účelom získania údajov o druhu, zakladanie trvalých monitorovacích plôch, zakladanie porovnávacích plôch (napr. overovanie vplyvu pasenia) a pod.
 - zriadenie jednoduchých oplôtkov na ochranu biotopov a druhov, ak je riziko ich poškodzovania (napr. prehánanie dobytkom v okolí, typ manažmentu rizikový pre malé populácie niektorých druhov a pod.),
 - odber diaspór *in situ* bez narušenia stability populácie, ak ide o zabezpečenie zdroja materiálu pre kultiváciu *ex situ* ako súčasť štúdia biológie druhu alebo stratégie posilnenia populácie, či repatriácie, realizácia posilnenia populácie, či repatriácie jedincov ohrozených druhov kultivovaných z odobratých diaspór.
- **biotopy národného významu a biotopy európskeho významu** uvedené v prílohe č. 1 vyhlášky
 - realizácia praktickej starostlivosti – kosenie, pasenie, mulčovanie a odstraňovanie (pokosenej) biomasy a náletových drevín, v odôvodnených prípadoch riadené vypaľovanie častí biotopu, v prípade potreby aj odstránenie biomasy z kosenia jej spálením v blízkosti lokality,
 - úprava vodného režimu lokality na zabezpečenie vhodných podmienok pre existenciu biotopu alebo zlepšenie jeho stavu,
 - zriadenie jednoduchých oplôtkov na usmernenie pastvy a nevyhnutných zariadení v súvislosti so zabezpečením organizácie pastvy,
 - zakladanie sond na hydrologický a hydrochemický monitoring najmä v mokrad'ových biotopoch, vrátane podzemných biotopov, zriaďovanie výskumných stacionárnych staníc,
 - výrub drevín, alebo krúžkovanie drevín, ak je to potrebné na zabezpečenie priaznivého stavu predmetu ochrany biotopu,
 - odstraňovanie spadnutých drevín priamo na trasách turistických značených chodníkov (spriechodnenie chodníka),
 - oplocovanie drevín alebo skupín drevín v lesných porastoch za účelom ochrany prirodzeného zmladenia pôvodných drevín v lokalitách, ktoré sú nadmerne poškodzované zverou,
 - realizácia opatrení na zabránenie šírenia a premnoženia škodcov z chránených území, v ktorých nebolo možné vykonanie náhodnej ťažby (vrátane kontroly feromónových lapačov, odkôrňovanie alebo drážkovanie),
 - mapovanie, monitoring a skúmanie biotopov a ich druhov za účelom získania údajov o nich, zakladanie trvalých monitorovacích plôch, zakladanie porovnávacích plôch (napr. overovanie vplyvu pasenia) a pod.,
 - prelet lietajúceho zariadenia, ktorého výška letu je menšia ako 300 m nad najvyššou prekážkou, napr. dronov, v súvislosti s monitoringom stavu biotopov alebo kontroly,
 - odber nerastov, chemickej alebo mechanickej výplne v jaskyniach za účelom ďalšieho monitoringu alebo výskumu,
 - zriaďovanie výskumných a monitorovacích staníc a plôch v jaskyniach a umiestnenie s tým súvisiacich technických zariadení.

Používané metódy na zabezpečenie ochrany a starostlivosti o chránené rastliny a biotopy európskeho významu a biotopy národného významu:

Kosenie, pasenie a mulčovanie sa bude vykonávať len na nelesných biotopoch podľa zaťaženia, ktoré vyžaduje konkrétny biotop (napr. v zmysle niektorých agro-environmentálnych schém programu rozvoja vidieka). Počíta sa aj s obnovným manažmentom, kedy je potrebné jednorazovo odstrániť sukcesné dreviny z nelesných biotopov, príp. pomulčovať.

Vypaľovanie bude využiteľné len v odôvodnených prípadoch, na stanovištiach, kde je vytvorenie podmienok pre tradičný spôsob starostlivosti len problematicky realizovateľné inými

spôsobmi. Zásah bude realizovaný za rešpektovania iných ustanovení legislatívnych predpisov a v období, kedy bude minimalizované riziko nepriaznivého ovplyvnenia populácií druhov živočíchov.

Transfery chránených druhov sú nutné v dôsledku ich bezprostredného ohrozenia (napr. výstavbou, realizáciou banskej činnosti, rozširovaním komunikácií a pod.) alebo potreby posilnenia existujúcich populácií a reštitúcie pre ich návrat do pôvodných biotopov. Tieto aktivity budú vykonávané najšetrnejším spôsobom (minimálny zásah do vegetačného krytu). Transfer rastlín bude vykonávaný v čase, kedy je úspešnosť prenosu najvyššia, prednostne mimo kvitnutia, teda na konci vegetačného obdobia alebo na začiatku (na jeseň resp. na jar). Môže sa jednať o prenos celých rastlín alebo ich častí (diaspór), ktoré budú umiestňované na lokality, kde je predpoklad ich ujatia a dlhodobého prežívania. V prípade záchranných transferov budú premiestnené všetky jedince (diaspóry), v prípade reštitúcií len nevyhnutný počet jedincov (diaspór) tak, aby sa neohrozila existujúca populácia. Transfer bude realizovaný vykopávaním (zberom) a následným zasadením (zasiatím) na pripravenú lokalitu.

Zber rastlín na determináciu druhov sa bude uskutočňovať len v nevyhnutných prípadoch, keď pôjde o problematický taxón (max. 3 jedince z jednej lokality).

- **nepôvodné druhy rastlín**

- aktivity smerujúce k regulácii rozširovania nepôvodných druhov, sledovanie výskytu, veľkosti populácií a spôsobu šírenia nepôvodných druhov a odstraňovanie nepôvodných druhov.

O spôsoboch **odstraňovania nepôvodných druhov** rastlín rozhodujú najmä spôsoby ich rozmnožovania (vegetatívne, generatívne, alebo obojaké), početnosť na lokalite (výskyt jednotlivý, skupinový, masový, monokultúra), charakter a situovanie stanovišťa (najmä sklon terénu, blízkosť toku, druh pozemku), ohrozenosť a veľkosť lokality ako i ďalšie biologické vlastnosti druhu. Z mechanických metód sa bude využívať najmä vytrhávanie, vykopávanie, sekanie, orezávanie súplodí, kosenie, príp. zakrývanie fóliou. Pri veľkoplošnom rozšírení sa bude využívať kombinácia mechanickej a chemickej metódy. Chemická metóda sa bude využívať hlavne na odstraňovanie regenerujúcich sa rastlín po ich mechanickom ničení počas vegetačného obdobia (od jari do jesene), pri rešpektovaní bezpečnostných pravidiel s cieľom minimalizovať negatívny vplyv na okolité biotopy a druhy.

Ministerstvo podľa § 29 písm. c) a § 40 ods. 1 zákona určuje, že uvedené činnosti

- sú preukázateľne nevyhnutné na zabezpečenie starostlivosti o chránené územia a ich ochranné pásma,
- sú potrebné na zabezpečenie starostlivosti o chránené druhy, vybrané druhy živočíchov a ich biotopy.

Toto určenie nenahrádza povolenia a súhlasy potrebné podľa iných právnych predpisov.

Uvedené činnosti budú realizované zamestnancami ŠOP SR, ako aj inými osobami a subjektmi pod dohľadom ŠOP SR v zmysle osobitných zmluvných a dohodových vzťahov, kde budú určené ďalšie podmienky. Činnosti budú realizované na území celého Slovenska. O realizácii uvedených aktivít, najmä o počte odchytených jedincov chránených druhov živočíchov z voľnej prírody vrátane miesta a času ich odchyty a spôsobe naloženia s nimi bude ŠOP SR každoročne informovať ministerstvo.

Toto určenie platí do 31. decembra 2023.

S pozdravom

Mgr. Lenka Jamborová
riaditeľka odboru